

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

§. 4. De Testibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

non quidem ut iudici, sed ut patri manifestare potest, praemissa tamen admonitione fraterna ut supra dictum est: Alter est, quando ex occulto illo crimine grave aliquod malum spirituale vel temporale imminet, quod non nisi superioris potentia, vel auctoritate averti potest.

§. IV.

De Testibus.

CERTVM est testem interrogatum à iudice secundum ordinem juris supra explicatum paragr. 2. obligatum ferendum testimonium, & ad declarandum crimen quod ab altero commissum esse cognoscit. Ita S. Doctor 70. a. 1. & cum illo communiter omnes

Excipiuntur tamen aliqui casus. Primus est, si quis crimen ex sola confessione Sacramentali cognoscatur: tunc enim nullatenus illud unquam declarare debet, ut expressè docet S. Th. resp. ad 1. & satis constat ex illis, quae in tractatu praecedenti cap. 5. dicta sunt.

Secundus est, quando in causis criminalibus, in quibus mortis, vel mutilationis sententia infligenda censetur, testimonium ferendum est: ad illud enim Clerici non tenentur; imò nec testimonium in eiusmodi causis ferunt, ut docet S. Th. sup. ad 3.

Tertius est, si crimen suum quis alteri sub secreto declaravit consilii vel auxilii petendi causa ad salutem propriam spirituales aut corporales, ut fieri solet medicis, advocato, obstetrici, &c. tunc enim nullus arcanum fidei commissum declarare tenetur, nisi forte criminis solius testificatio necessaria sit ad aliquod grave damnum publicum, vel privatum avertendum: tunc enim promissio secreti, etiam juramento confirmata, non obligat, cum nullum juramentum promissorium cedens in damnum iniustum alterius obliget; proindeque is, qui crimen eiusmodi novit, tenetur illud interroganti iudici patefacere. Ita S. Doctor in resp. ad 2. & post illum Less. sup. c. 3. d. ab. 4. Quat

Quartus est, si quando iudex procedit per viam inquisitionis generalis ad cognoscenda & punienda crimina, tunc enim si quis ab illo interrogetur, v. g. utrum in tali loco sint aliqui adulteri, incestuosi, &c. non tenetur, imò non debet adulterium, aut incestum alicuius patefacere, si omnino non sit occultum, ut patet ex cap. *qualiter & quando*, 2. de accusationibus, & docet Sylv. & plures alii apud Lessium sup.

Quæres quid igitur faciet testis in casibus supra relatis, si à iudice iuramento interposito (ut semper fit) compellatur ad interrogata respondere: si enim verum dicat, peccabit contra charitatem, imò contra religionem, & sigillam confessionis, si manifestet peccatum aliquod in confessione declaratum; si autem neget id quod verum esse cognovit, mendacii imò periurii reatum incurret.

Facilis est aliquorum responsio, testem in casibus illis à testimonio ferendo abstinere debere; & si à iudice urgeatur, declarare se iusta aliqua ratione impediri, quominus id facere possit: sed quid si à iudice his non obstantibus cogatur ad veritatem patefaciendam, quid in illis angustiis faciet? perplexa est haud dubie & difficilis hæc quaestio, cuius solutio, qualiscunque afferatur, facilius carpi & argui poterit, quàm prout ad conscientiarum levamen expedit, explicari; ne tamen lectorem ambiguum & hærentem relinquamus, tria breviter hic proponimus ex communi, & recepta probatorum authorum doctrina.

Primum est quòd, quotiescumque quis sive testis, sive reus secundum ordinem iuris à iudice, vel superiore, sive Ecclesiastico, sive laico interrogatur de aliqua re, quam sine ullo peccato declarare potest; tunc candidè ac sincerè & seclusa omni ambiguitate vel restrictione mentali secundum mentem interrogantis respondere tenetur: quamvis enim multi Doctores existiment reum non esse obligatum confiteri crimen morte vel mutilatione dignum, quod alias scit plenè probari non posse, ut Angel. Sylv. Armilla verbo (*Delicti confessio*) Rosella verbo (*Accusatus*) Panormit. cap. 2. de Confessione, Pezant. in 22. quaest. 70.

disp. un. in fine, & alii quorum sententiam probabiliter existimat Bonac. ad octauum Decalogi præceptum disp. 10. quæst. 3. pu. 2. num. 7. longè tamen probabilior est aliorum sententia, qui existimant etiam in casu suprarelato reum, quando à proprio iudice interrogatur secundum iuris ordinem; id est de crimine aliquo de quo præcessit infamia, aut de quo suppetunt indicia, aut semiplena probatio; teneri ad fatendum crimen, & verum manifestandum, etiam si ex eius confessione mors sequatur. Ita docet S. Th. 2. 2. quæst. 69. art. 1. & post illum plures alij, ac præsertim Tolet. lib. 5. cap. 58. Torres in 2. 2. disput. 50. dub. 2. Filliuc. tract. 40. num. 263. Becan. lib. 5. man. cap. 21. num. 4. Less. lib. 2. cap. 31. num. 12. & Laym tract. 6. de iudicijs cap. 5.

Secundum est, posse interdum talem causam suppetere ex qua licitum fiat, imò etiam necessarium non aperte profiteri veritatem; sed illam vel aliquibus verbis multiplici sensu vertibilibus, seu æquivocatione aliqua, vel restrictione aliqua mentali tegere, exemplum profert S. Th. in 4. dist. 21. quæst. 3. art. 1. quæst. 1. ad 2. & 3. de confessario, qui de peccato sibi in confessione declarato à iudice interrogaretur; asseritque posse illum etiam iuramento affirmare se nescire eius peccatum, cum hac restrictione [mental]i: quòd nesciat ut interrogantis subditus. Ita cum S. Doctore sentiunt Altissiod. lib. 3. lummæ tract. 18. quæst. 2. sub. finem, Dur. in 4. dist. 21. quæst. 4. num. 10. Palud. ibid. quæst. 3. art. 3. Maior ibid. quæst. 3. ad 9. Adr. in 4. tract. de confessione quæst. de confessione quæst. de confessore, Iohannes Medina cod. de poenit. tract. 2. qu. 25. qui omnes unanimiter idem asserunt id quòd ex S. Doctore suprà relatum est, & præterea Dom. Sotus lib. 5. de iust. quæst. 6. art. 2. concl. 7. docet testem, qui contra iuris ordinem interrogaretur de crimine, quòd secretò cognovit, posse absque mendacio respondere, & etiam iuramento affirmare se illud nescire, cum hac restrictione mentali, quòd nesciat, ut alteri contra iustitiam ordinem interroganti revelet: quòd etiam asserit, & fuisse probat Dom. Bannes in 2. 2. quæst. 69. art. 2. dub. 1.

Terti-

Tertium est, causa legitima & rationabili deficiente nemini unquam fas esse (ut docent suprâ citati authores & alij Theologi communiter) verbis ambiguis aut æquivocis vel mentali restrictione interloquendum uti: aliàs usus, in quem instituta sunt verba, preverteretur; & omnis colloquiorum & sermonum certitudo; adeoque omne humanum commercium, & fructus civilis ac Christianæ societatis tolleretur; semperque inesset ratio suspicandi dolum aliquem in verbis latere, & ambiguitatem, & mentalem restrictionem subesse.

§. V.

De Reo.

TRIA præsertim circa obligationes rei quæri possunt. Primum est, utrum teneatur fateri veritatem, quando à iudice interrogatur. Responsio facilis est ex dictis parag. præc. si enim à iudice legitimo interrogetur secundum formam iuris, tenetur verum respondere: è contrâ si iudex legitimam non habeat potestatem, aut formam iuris non servet; id est si infamia non præcesserit de crimine de quo fit interrogatio, aut saltem illius criminis semiplena probatio, vel indicia sufficientia non suppetant; tunc respondere ad interrogata non tenetur: quod si à iudice cogatur (quod, tamen sine peccato facere non potest) nec ab illo per appellationis viam declinare possit; tunc poterit respondendo crimen occultare ac tegere eodem modo, quo præc. parag. explicatum est. Observat etiam Tol. l. §. c. 78. simili ratione reum non teneri ad complices suos revelandos, nisi illorum infamia aliqua præcesserit; id est nisi ex fama constet illum socios habuisse; vel quando crimen tale est, ut sine socijs non committatur: quod etiam docet Less.

Secundum est an licitum sit reo ad superiorem iudicem appellare. Responderet S. Doctor id ei licitum esse, si causam suam iustam esse confidat, vel se ab inferiori iudice

§. 5. grava-